

5 בינואר 2014

בראיון נדיר, שהעניק אבו מחמד אלג'ולאני, העומד בראש ארגון ג'בהת אלנצרה, שלוחת אלקאעדה בסוריה, הוא מפגין חזות פרגמטית מבלי לוותר כהוא זה על האופי והיעדים הג'האדיסטיים הקיצוניים של הארגון

אבו מחמד אלג'ולאני בעת הראיון באלג'זירה מצולם כשגבו אל המצלמה (אלג'זירה, 19 בדצמבר 2013).

כללי

1. ב-10 בדצמבר 2013 העניק אבו מחמד אלג'ולאני, העומד בראש ארגון ג'בהת אלנצרה (שלוחת ארגון אלקאעדה בסוריה), ראיון נדיר לרשת אלג'זירה, שהעניקה לו במה יוצאת דופן להבעת עמדותיו. הראיון נמשך 52 דקות. אלג'ולאני צולם כשגבו אל המצלמה ללא חשיפת פניו. אולם בניגוד למנהגו להתראיין, כשקולו מעוות, הפעם נשמע קולו.

2. לדברי אלג'ולאני לאחר נפילת משטר אסד אין בכוונת ארגונו לשלוט בסוריה באופן בלעדי אלא הוא מוכן לשתף פעולה עם קבוצות נוספות בהקמת מדינה בה תשלוט ההלכה האסלאמית (השריעה). לעומת זאת, הוא **נמנע מלהתייחס** למטרת-העל של ג'בהת אלנצרה – הקמת ח'ליפות אסלאמית בסוריה רבתי ולאסטרטגיה הגורסת המשך הג'האד נגד ישראל, המערב ומדינות ערביות ומוסלמיות פרו-מערביות. כמו כן בלטו בראיון הניסיון לעמעם את אופי הקשר של ג'בהת אלנצרה עם ארגון אלקאעדה, תוך הדגשת הסיוע, שמגיש ארגון ג'בהת אלנצרה לאוכלוסייה המקומית.

3. הראיון החריג והטון הפרגמטי, שניסה אלג'ולאני להנחיל לקהל הצופים בסוריה וברחבי העולם הערבי והמוסלמי, נועדו, בראש ובראשונה, לסייע לביסוס ג'בהת אלנצרה כארגון לגיטימי בקרב האוכלוסייה הסורית ובקרב ארגוני המורדים הסוריים. כל זאת מבלי לוותר כהוא זה על מטרותיו האמיתיות, ארוכות הטווח של הארגון אותם הוא חותר לבצע בשלבים. גמישות טקטית זו נועדה גם

לבדל את ג'בהת אלנצרה מהארגון "המתחרה" המדינה האסלאמית בעיראק ואלשאם, המפגין גישה נוקשה ואלימה יותר כלפי האוכלוסייה המקומית וארגוני המורדים האחרים ולהשיב להאשמות ששב ומטיח חזבאללה כלפי הארגונים ה"תכפירים" (קרי, אלה המזוהים עם אלקאעדה).

4. בפועל מייחס ג'בהת אלנצרה חשיבות רבה לסיוע לתושבים ולביסוס חלופה ממשלית למשטר הסורי באזורים שבשליטת המורדים המכונים "האזורים המשוחררים". לשם ייעול הסיוע לתושבים והפעלת השירותים הציבוריים הקים ארגון ג'בהת אלנצרה גופים ייעודיים, המכונים "הרשות השרעית" (קרי, הרשות ההלכתית). גופים אלו עוסקים בחלוקת מזון, בגדים, שמיכות ומוצרי צריכה נוספים ובהפעלת מנגנוני משפט, שיטור, חינוך, בריאות (פירוט ראו נספח). כתבים מערביים, שביקרו ב"אזורים המשוחררים" דיווחו במרבית המקרים על שביעות רצון התושבים מהחזרת החיים הנורמאליים לתקנם, לאחר שהמשטר הסורי קרס.

תמונה, ראשונה מסוגה, שפרסמו ב-27 בדצמבר 2013 בכירים במודיעין העיראקי המיוחסת לאלג'ולאני. לא ברור מתי צולמה התמונה. לדבריהם נחשפה התמונה בעקבות מעצר פעילי אלקאעדה בעיראק (אלספיר, 27 בדצמבר 2013). מהימנות הצילום עדיין טעונה אימות.

עיקרי המסרים בראיון

5. להלן עיקרי הראיון של אבו מחמד אלג'ולאני (אלג'זירה, 19 בדצמבר 2013):

א. **הקמת הארגון** – ג'בהת אלנצרה היא תולדה של הלחימה באפגניסטן ופעילות אנשי דת, שקידמו את הג'האד. לדברי אלג'ולאני, הגרעין הראשון של הארגון הוקם מ-7-8 פעילים, רובם סורים במוצאם, **שהגיעו מעיראק לסוריה באוגוסט 2011**. אותה קבוצה החלה לבצע פיגועים, תחילה בדמשק ולאחר מכן במקומות נוספים. פיגועים אלה כוונו נגד שלושה יעדים עיקריים: סניפי מנגנוני הביטחון הסוריים, צבא סוריה וראשי המשטר. הפיגוע הראשון שביצעו פעילי הארגון היה ב-27 בדצמבר 2011 והוא כוון נגד מנגנון ביטחון המדינה.

ב. **אופי המשטר לאחר נפילת משטר אסד** – לדברי אלג'ולאני לאחר נפילת משטר אסד אין כוונת הארגון לשלוט בסוריה באופן בלעדי **אלא הוא מוכן לשתף בשלטון קבוצות נוספות** ("אין ברצוננו לשלוט אלא שהשריעה של אללה [ההלכה האסלאמית] תשלוט"). לדבריו מתקיימות עתה התייעצויות בין אנשי הדת באשר לאופי המשטר העתידי. **אולם בכל מקרה הכוונה היא שהמדינה תנהג על פי חוקי השריעה**. לדברי אלג'ולאני מטרה זו משותפת לכל ארגוני המורדים ולאזרחי סוריה.

ג. **הזיקה לאלקאעדה** – בתשובה לשאלה **ניסה אלג'ולאני לעמעם את הקשר בין ארגונו לבין אלקאעדה והציג אותו כ"קשר רעיוני" בלבד**. הוא הודה, כי התגלעה מחלוקת בין ארגונו לבין ארגון המדינה האסלאמית בעיראק ואלשאם, (שלוחת אלקאעדה בעיראק, שהקימה את ג'בהת אלנצרה) אולם מחלוקת זו הוכרעה על ידי אימן אלט'ואהרי מנהיג אלקאעדה ש"פסק את מה שפסק". לטענתו המחלוקת הוצאה מפרופורציה בתקשורת העולמית ובאינטרנט.

ד. **המאבק בסוריה** – ג'ולאני מציג את המאבק בסוריה כמאבק נרחב בין כוחות אזרחיים שנאבקים מזה 3,000 שנים על השפעה באזור. לדבריו סוריה הינה ערש התרבות האנושית והיא שוכנת באזור רגיש במיוחד בהיבטים אזרחיים ובינלאומיים. לדבריו המאבק בסוריה הוא **במהותו מאבק עדתי** (קרי, מאבק המתנהל בין סונים לבין שיעים/עלוים). שכן לדבריו, המשטר העליון שולט על כל המדינה והוא "הקריב את הרוב הסוני כקורבן עבור היהודים והקהילה הבינלאומית" המעוניינות לטענתו, לשמר את המשטר העליון.

ה. **מנגנון השליטה האזרחית של הארגון** – לדברי אלג'ולאני הוקמו באזורים בהם שולט הארגון רשויות הלכתיות (היאט שרעיה) הכוללות מספר חכמי דת הפוסקים בענייני ההלכה האסלאמית. כל רשות שכזאת מחולקת למחלקות על פי נושאי פעילותה (משפט צבאי, משפט אזרחי, מעמד אישי). כל רשות הלכתית גם אחראית על התשתית האזרחית במקום (חשמל, מים, טחנות קמח). בעקבות ההשתלטות על שדות הנפט הוקמו גם מנהלות לנושא הנפט. כמו כן מפעיל

הארגון בתי חולים ומרפאות. רשויות, שכאלה הוקמו לדבריו **בצפון סוריה ובאופן חלקי גם בחלב**¹. בחודשים הקרובים הן תתחלנה לפעול גם **באדלב, חמאה ובפריפריה של לד'אקיה**.

ו. **ועידת ג'נבה** – אלג'ולאני מתח ביקורת על ועידת ג'נבה שכן לטענתו זהו ניסיון של הקהילה הבינלאומית להחיות את משטר אסד. לדבריו תביא הוועידה להחלפת אסד בשליט מטעם הקהילה הבינלאומית וישראל והשלטון העלוי ישמר בפועל.

ז. **עיתיד המיעוטים בסוריה** – לשאלה זו ענה אלג'ולאני באופן מתחמק בציינו כי בכל חברה קיימים מיעוטים ועל פי חוקי האסלאם למיעוטים אלה חובות וזכויות, אשר יטופלו על פי חוקי השריעה. בתשובה לשאלה האם ג'בהת אלנצרה מתיר את דמם של המיעוטים ענה כי אללה ברא את כופרים ומאמינים ומיהו כופר יקבע על פי העקרונות השרעיים. עוד הוסיף כי הסמכות לקביעת יחידים או קבוצות ככופרים מצויה בידי חכמי הדת הבכירים בלבד.

ח. **"זליגת" הקרבות ללבנון** – לדבריו ההודאה של חזבאללה כי הוא נלחם בסוריה לצד משטר אסד הובילה את ג'בהת אלנצרה להתערב בלבנון למען העדה הסונית במדינה. לדבריו הייתה זו "טיפשות" מצד חזבאללה להתערב בלחימה בסוריה כי **משום שבכל היא סללה את הדרך לכניסת ג'בהת אלנצרה ללבנון** (קרי, אלג'ולאני מודה במעורבות ג'בהת אלנצרה בלבנון).

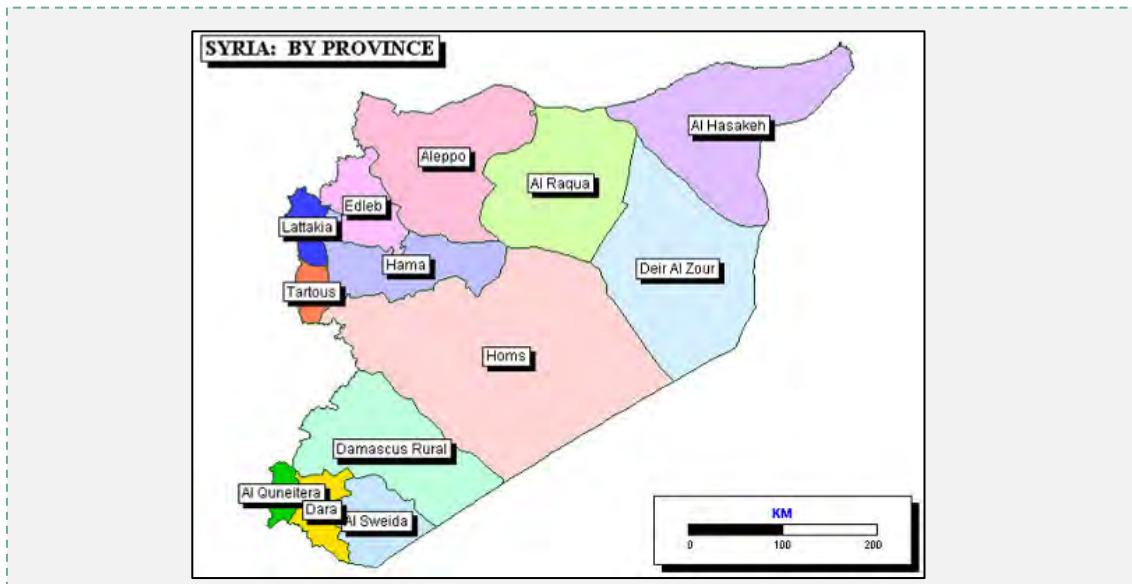
ט. **היחס לישראל** - אלג'ולאני האשים את חזבאללה בשיתוף פעולה עם ישראל מכיוון שלשניהם בראייתו אינטרסים משותפים רבים שבמרכזם מאבק באסלאם הסוני. לדבריו ישראל מעדיפה את המשטר הסורי ואת חזבאללה על פני שלטון סוני. מעבר לכך **נמנע אלג'ולאני מלהבהיר את עמדותיו כלפי ישראל** כחלק מניסיונו לעמעם את אופיו האמיתי של הארגון.

¹ היומון הלבנוני אלאח'באר דיווח, כי ב-10 בנובמבר 2012 הקימה ג'בהת אלנצרה "רשות שרעית" בחלב. "הרשות השרעית" מטפלת בהשלטת חוק וסדר ובהגשת שרותים לתושבי חלב. במקביל עוסקת הרשות גם בגביית מיסים ובכפיית אסלאמיזציה על תושבי העיר (אלאח'באר, 28 בדצמבר 2012).

נספח

מילוי הואקום השלטוני ע"י ג'בהת אלנצרה וארגונים ג'האדיסטים נוספים²

1. אזורים נרחבים בצפון סוריה ובמזרחה בהם מתגוררת אוכלוסיה סונית נפלו לידי המורדים במהלך מלחמת האזרחים והפכו ל"אזורים משוחררים" בהם המשטר הסורי המרכזי אינו הריבון (או לחילופין מתקשה להשליט ריבונות). המדובר בעיקר במחוזות דיר אלזור, אלחסכה, אלרקה, חלב ואדלב. לתוך הואקום הממשלי, שנוצר נכנסו המדינה האסלאמית בעיראק ובאלשאם (הנהגת מהשפעה רבה במזרח סוריה) ג'בהת אלנצרה, וארגוני מורדים נוספים. לעיתים מתקיים שיתוף פעולה בין הארגונים המזוהים עם אלקאעדה לבין צבא סוריה החופשי וארגוני מורדים אחרים בעלי תפיסה לאומית-חילונית, הנמצאים לרוב בעמדת חולשה, ואינם מסוגלים ליצור אלטרנטיבה שלטונית אפקטיבית למשטר הסורי, שקרס באותם האזורים.

מפת המחוזות בסוריה (www-personal.umich.edu)

2. ב"אזורים המשוחררים" קיימים, לא אחת, מחסור במזון ובמוצרי צריכה בסיסיים והשירותים החיוניים אינם מתפקדים בהם. בחלק מהמקרים הדבר נגרם עקב התמוטטות מוסדות המדינה ובמקרים אחרים עקב הלחימה העזה המונעת הגעת אספקה לאזרחים. במוקדי לחימה שונים מוצאים עצמם האזרחים לכודים בין כוחות המשטר לבין המיליציות השונות של המורדים וג'בהת אלנצרה בתוכם. המענה למצוקות אלה נמצא, הן במערכות הסיוע לתושבים שגיבשו ארגוני המורדים והן

² להרחבה ראו פרסום מרכז המידע מ-20 בספטמבר 2013: "ג'בהת אלנצרה ("חזית התמיכה"): ארגון ג'האדיסטי-סלפי המשתייך לאלקאעדה, אשר ממלא תפקיד חשוב בקרב ארגוני המורדים בסוריה. הארגון חותר להפיל את משטר אסד ולהקים חליפות אסלאמית בסוריה-רבתי, שתהפוך למוקד אזורי ובינלאומי לטרור וחתרנות."

בהסדרים אד-הוק, המאפשרים העברת סיוע הומאניטרי לאזרחים הלכודים.³

3. ג'בהת אלנצרה ושאר הארגונים הג'האדסטים **מייחסים חשיבות רבה לביסוס אלטרנטיבה ממשלית ב"אזורים המשוחררים"** באמצעות הענקת סיוע לאוכלוסייה המקומית ורואים בכך מנוף חשוב לרכישת תמיכתה בהם. כבר בראשית הדרך הפיץ אבו מחמד אלג'ולאני סרטון, בו הודיע על הקמת ג'בהת אלנצרה (24 בינואר 2012), באותו סרטון הוא קרא לתומכיו לספק הגנה לאזרחים, להסדיר עבורם מערכת משפטית ליישוב סכסוכים ולהעניק להם סיוע בדלק, תרופות ומצרכים נוספים. הפעילות הממשלית האינטנסיבית של ג'בהת אלנצרה הצריכה השקעת **משאבים כספיים ניכרים**, הגם שבדיעבד הוכח, **כי ניתן להפוך אותה גם למקור לרווחים.**

3. על מנת להקים חלופה שלטונית לממשל הסורי ולרכוש את תמיכת האוכלוסייה באזורים השונים, שעברו לשליטתם, נטלו **על עצמם ג'בהת אלנצרה וארגונים ג'האדיסטים נוספים פונקציות ממשליות בתחומים שונים:** חלוקת מצרכי מזון חיוניים, הפעלת מערכת שיפוטית אסלאמית, אכיפת החוק והשלטת סדר וביטחון. בכמה אזורים עלה בידם להתגבר על האנרכיה והתוהו ובוהו ולהשיב לאזרחים מידה סבירה של חוק וסדר, שדי בה (לעת עתה) כדי להוות חלופה למשטר הקודם. כתבים מערביים, שביקרו באותם "אזורים המשוחררים", דיווחו במרבית המקרים על שביעות רצון האוכלוסייה המקומית. אולם, בכמה מקומות החלו להישמע טרונות ומחאות מצד התושבים בשל השתלטות האסלאם הקיצוני על ארגוני המורדים ודפוסי שליטה נוקשים של האסלאמיסטים. להערכתנו, בשלב זה אין בכך כדי להציב אתגר משמעותי בפני ג'בהת אלנצרה ובעלות בריתה. **בכמה מהאזורים הללו מפקחת על חלוקת המצרכים הרשות ההלכתית של ג'בהת אלנצרה** (אלהיא'ה אלשרעיה).

4. **בצפון סוריה ובמזרחה עלה בידי ג'בהת אלנצרה להשתלט על תשתיות חיוניות מדינתיות:** שדות נפט, צינורות נפט וגז, סכרים, תחנות חשמל ומגורות תברואה. שליטה זאת מנוצלת ע"י ג'בהת אלנצרה, הן להענקת לסיוע לאוכלוסייה והן למימון משכורות ורכישת אמצעי לחימה עבור כוחותיו. רווחיים במיוחד הינם **שדות הנפט, שבמזרח המדינה**, אשר תוצרתם משווקת למשטר הסורי **תוך הסכמות שקטות המניבות לג'בהת אלנצרה הכנסות חודשיות גבוהות.** כמו כן דווח, כי ג'בהת אלנצרה משווק גם בעצמה תוצרי דלק, המופקים במתקני זיקוק מאולתרים, לצפון סוריה ולתורכיה ורווחיהם מסייעים גם הם להתעצמות הארגון. אבו מחמד אלג'ולאני, מנהיג הארגון, הודה כי פעיליו השתלטו על בארות נפט אולם הוא הכחיש את הידיעות על מכירת נפט למשטר (יוטיוב, 22 ביולי 2013). לאחרונה טענו אנשי הצבא הסורי החופשי יחד עם פעילי ג'בהת אלנצרה, כי ב-23 בנובמבר

³ למשל, הסדר שהושג בעיר חלב בין כוחות המשטר למליציות המורדים על הכנסת משאיות מזון לעיר הנצורה ע"י המליציות. המשלוח הראשון הגיע לעיר דרך כביש דמשק-חלב לאחר פתיחת הכביש ע"י המורדים. דווח, כי משלוחים נוספים היו צפויים להגיע (אלספיר, דאמאס פוסט, 15 ביולי 2013). המשטר הסורי מצידו האשים את ה"חמושים" מחלב, ובתוכם פעילים המשתייכים לארגון המדינה האסלאמית בעיראק ואלשאם, כי הם מונעים העברת מזון לצידה המערבי של העיר (אלוטן, 15 ביולי 2013).

2013 הם הצליחו להשתלט על שדה הנפט אלעומר שבדיר אלזור⁴.

5. בשלב זה דומה, כי ג'בהת אלנצרה ובעלות בריתה **הצליחו במרבית האזורים לזכות בתמיכת האוכלוסיה המקומית**. זאת, באמצעות השבת הסדר והביטחון, שיקום תשתיות, חלוקת מצרכי מזון והתנהלות פרגמטית, על פי רוב, בחיי היום-יום. התנהלות פרגמטית זאת, המאפיינת יותר את ג'בהת אלנצרה מאשר את ארגון המדינה האסלאמית בעיראק ואלשאם, מצאה ביטויה בהימנעות מהטלת עונשים קשים וכפיה בוטה של ההלכה האסלאמית. עם זאת נראה, כי **מתחת לפני השטח רוחשים הניגודים הבסיסיים** בקרב ארגוני המורדים האסלאמיים רדיקלים לארגונים הסוריים הלאומיים ובין הרצון לאכיפת שלטון אסלאמי רדיקלי לסיסמאות החופש וחרות, שבשם נלחמת חלק מהאופוזיציה למשטר אסד. **ניגודים בסיסיים אלו עלולים לצוף על פני השטח**, ולכרסם במידת תמיכתה של האוכלוסייה בג'בהת אלנצרה ושאר הארגונים הג'האדיסטים, ככל שייחלש המשטר הסורי ויפגע המכנה המשותף המאחד בשלב זה את כל הפלגים היריבים.

ביטויי תמיכה מקומיים בג'בהת אלנצרה

כרזת תמיכה בג'בהת אלנצרה במהלך תהלוכה (כנראה באחת השכונות בדמשק), שבה נכתב: "אל קבוצת ג'בהת אלנצרה לוחמת הג'האד, המשיכו ועינו של אללה תשגיח עליכם. כולנו איתכם, הו אריות ייחוד האל" (djebhet-enossra.blogspot.co.il)

תהלוכת תמיכה בג'בהת אלנצרה בעיר אדלב ב-7 בדצמבר 2012, במהלך התהלוכה קראו המשתתפים: "ג'בהת אלנצרה, אללה יסייע לך" (youtube.com)

⁴ להרחבה בנושא ראו פרסון מרכז המידע מ-3 בדצמבר 2013: "פעילי ארגון ג'בהת אלנצרה, שלוחת אלקאעדה בסוריה, השתלטו יחד עם קבוצות מורדים נוספות על שדה נפט גדול בדיר אלזור. זהו המשך להשתלטות ג'בהת אלנצרה וקבוצות מורדים נוספות על תשתיות מדינתיות חיוניות דוגמת שדות נפט וגז, מתקני זיקוק, סכרים, תחנות כוח ומחסני מזון בצפון סוריה ובמזרחה".

נערים אוחזים בכרזה עליה נכתב: "כולנו ג'בהת אלנצרה" (djebhet-enossra.blogspot.co.il)

כרזת תמיכה בג'בהת אלנצרה, שהונפה במהלך תהלוכה עליה נכתב: "ג'בהת אלנצרה מייצגת אותנו". בצד שמאל למטה מופיע סמל ארגון אלקאעדה (djebhet-enossra.blogspot.co.il)